

EGYHÁZI, TANÜGYI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI, KÖZGAZDÁSZATI, IPARÜGYI és ISMERETTERJESZTŐ HAVI KÖZLÖNY.

„Omnibus cooperantibus et lectoribus ephemeridis — *Igazság* — ad felicem hujus operis evolutionem Benedictionem Apostolicam.”
Rómae, 1888, die 21. Maii XIII. Leo.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egy évre 2 írt 20 kr.; egy a tisztóm.
kath. papoknak 10 lententó előfizetés.

Megjelenik havonként egyszer.

SZERKESZTŐSEG:

Gy.-Ditróban. (Csikmege), hova a lap szellemi részét illő küldeményök intézendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KIADÓHIVATAL:

Gy.-Ditróban, (könyvnyomda.) hova a lap megrendelése, előfizetések, a közlendő hirdetések, reklamátiók stb. küldendők.

Hirdetés-díj: 1 hasábnos garab. sora 2 kr., a 30 kr. bélyegű.

Granadai Lajos.

(Vége)

zálesi Szt. Ferencz¹⁾ Granadai Lajost „a lelki-
írók fejedelmé nek nevezi s papjait arra buzdította,
hogy emek iratait főleg: „a ker. élet elmékedő könyve”-t, mint
egy második breviáriumot, szorgalmasan olvassák. „Ézt, ugy-
mond, tette Borromei Szt. Károly is, ki csak azon tant hirdette,
mit G. L. s mégis oly magasztos isteni szavakkal szólott.
Ebből nemcsak azt lehet meríteni mi hasznos; hanem a szeretet,
ájtatosság és minden szükséges lelki gyakorlathoz megki-
vántató érzelmeket. Véleményem szerint előbb a bűnöktől meg-
kellene az embernek tisztulnia, — azután fogni eme könyv ol-
vasásához s így végére menni a többinek. Olvasása csak úgy
válík hasznossá, ha azt nem bűngérvé, hanem okosan, lassan
olvasod: mag egy fejezetről másra mégysz. ügyelj, hogy az
elolvasott rész már véreüddé váljon, gondolatodat fohászok közt
Istenre irányozd. Félelem és ájtatosság közt kell azt olvasni,
mint oly könyvet, mely üdvös felvilágosításokat tartalmaz,
minőket a lélek csak az égből nyerhet, melyek a lélek gyarló-
ságait megörösítik, tisztátalan kívánságait elűzik és az embert
végeüdjé elérésére serkentik.”

A nagy Bossuet meauxi püspök G. L. összes műveit
a „legnagyobb esodák” és „utóérhetlen dicseretesek”-nek
mondja. Bosselt Mihály, ki G. L. összes műveit latin nyelvre
fordítá előszavában így ír: „Ezen író műveiből ki lehet tanu-
tani, hogy az ő elméje és kedélye a szentlélek viláosságá
által lett megvilágosítva. Előadása világos és tiszta; szavai
sujtanak és felelnek. Mit ő a bűnösök megtéréséről, a bűn-
banat és oltári-szentségről, a keresztény élet szentségéről, az
imáról, elmékedésről, megtetesülésről, Isten jóságáról, az

isteni szeretetről, a ker. tökéletességről szólott, — az mind oly
katholikus, mely vallásos, szelleműs és mély értelmű,
hogy mint mondani szokás, ő az emberi szellemnél többel ren-
delkezett.” Más helyen u. a. Bosselt azt mondja: „Semmit sem
tanít ő anélkül, hogy ugyanakkor a szívet ne érintse; és soha
nem érinti a szívet anélkül, hogy tanításához mely oktatást ne
kössön.” — Még sok nagynevű írónak, minő: Feller, Over-
berg, Silbert, Brockmann stb. hozhatnám föl dicserő
és magasztaló nyilatkozatait G. L. műveire, de mellözöm azo-
kat, mivel a művek, melyeknek magyar nyelvre való fordítása
érdekében irám ez cikkeket, minden dicsereten fell állanak.

Granadai Lajos atya. művei mily nagyon dicse-
retre méltók, ép oly ismeretlenek is ma a világ előtt. Ő nem
szivesen forgott a világ piacán, hanem nagy tehetségei azért
nem maradtak a zárda szük falai között, mert fejedelmek
s királyok keresték fel szívűk udvarukba, hogy tanácsát
kerjék, műveit ismertessék s terjeszték. A legkényesebb ügyek-
ben ő volt a királyok tanácsosa Spanyolhonban: hittek neki,
mint oly férfinak, ki szent és Isten kegyelműtől fölvilágosított.
Különösen Portugália királyai u. m. III. János, Sebastyén,
Henrik bibornok, később portugali király és Katalin,
milyudáján nagy kegyelettel viseltetik iránta, mint azt fentebb
láttuk. Nem különben állott G. L. tekintélye és befolyása II.
Filip spanyol király előtt is, ki irántai bizalmát azzal mu-
tatta ki, hogy egy igen fontos ország-ügynek eldöntésében,
melytől saját és országa jólléte függött, legfőbb bíról ő kérte
föl s ukájának, mint trónörökösnek, az osztrák bibornok-érek
Albertnek különös pártfogásába ajánlotta. Sándor bibor-
nok, V. Sz. Pius pápa ukája és követje a portugali kir.
udvarnál — különös barátságával tisztelte meg Lajos atyát.
Sándor bibornok később V. Sixtus néven, mint pápa meg-
akarta lenni barátját — őt sok és nagyszerű működésének jutal-
mul bibornokká nevezte ki. Villámcsapásként batott a szent

¹⁾ Epit. 39.

férfiura, Lajos szerzetesre az értesítő-level s azonnal levelet irt Rómába, kérévén a szent atyát, ki kebelharátja volt, hogy tekintse 80 éves korát, gyengeségét — mely miatt ő csak is a szobát őrizheti — azért ily korban ne tegyen vállaira oly terheket, melyek a bibornoki méltósággal járnak. Semmi sem indíthatá meg mély alázatát, noba a világ minden kinttetésével kínálgatá őt. Minél nagyobbba becsülték s dicsérték annál alázatosabb volt; gyakran mondá az őt látogató nagyoknak, kik vele szólanak akartak: „mintha valami szörnyeteg volna itt — úgy járnak ide a kívánesiak.“

Szabad idejét, kötelességei teljesítése után, legszívesebben szobájában vagy a könyvtárban töltötte; minden perczet ima, elmélkedés és tanulásnak szentelt. Megtagadta magától a legkisebb nyugalmat, megelégedett a legsúlyosabb étellel és célját még tölbe sem fűttötte. Egyik szerzetes társa látogatván Lajos t kemény tél hallgatóságra, bámulva elhagyatottságát, így szólt hozzá: „Tisztelendő Atyám! a tél szokatlan hideg, ön is test és vérből áll; ruhája már gyenge és régi, ez nem képes testének meleget adni, engedjen engem tűzet tenni.“ Az öreg L. atya mosolyogva hallgatósá s így felelt: „Ezekre semmi szükségem nincs. Isten jósaága eddig oly sok télen őt megvédett a hidegtől s bajtól, úgy remélem ezután is csak meg fog védni; aztán ruhám még a milyen, úgy jó, megvédelhet még ez az idő viszontagságaitól.“ A szerzetes vendég tovább szólván, őt dicsérte s bámulta, Lajos atya annál alázatosabb s érzékenyebb lett: „bágyj fel beszéddel tisztelendő testvér. szolt ő, és ne szólj többet ily dolgokról, mert minden, a mint van. érdemeimen felül van. Bizonyára vannak nálamnál szegényebb emberek magasabb állásokból, kik a tél hidege és éhség miatt meghalnak: ezeknek adjad azt, mit nekem akarsz adni, én árva gyermekem óta így éltem és megszoktam.“

Oly nagy vala alázatosága és a szegények iránti szeretete, hogy mindig a legrosszabb ruhában járt, bármily gyen-

gún érezte magát, felkereste a betegeket, azokat ápolta. részökre éjjel-nappal koldult, javukra fáradozott. Egész élete az Isten szeretetének tükre s az örökéletre való törekvés volt. Különös buzgósággal, ima és elmélkedéssel készülődött a szt. miséhez; nagy gondot fordított szt. mise után a hálaadásra. Mint szent Bernard, úgy Lajos atya is, midőn templomba ment, a föld gondolatokat az ajtó megé zárta, hogy most kizárólag csak Istennel foglalkozhassék. Egyszer szt. misére ment, mikor éppen valaki tanács kértni jött hozzá, arra inté azt, menjen haza s jöjjön később, de az ember sürgette, mire így szólt: „távozzál innen, én nem vagyok gép, melynek kerekeit sietni kényszerítetted.“ Ezt felelte főleg a tanácsért, melyet hamar nem jó s nem is lehet adni. Minden dolgában Isten előtt volt; Isten jelenlétét soha sem feledé s ez tevő őt oly nagygyvá és lelkiismeretessé mind végig.

Leírhatlan tevékeny és példás szent-életét 84 éves korában, nagy türelemmel kiállott véggyengülési szenvedések közt 1588-ban, deczember 31-én elfejte be. Elszenderült az Urban az ő-év éjjelén, hogy felébredhessen a mennyei boldogság örök új-évének hajnalára.

Boulevard F. Olivier,
szorkosztó.

TANÜGY.

Népoktatásügyi mizeriák.

Hazánk kiváló tanügyi tekintélye Regézi József tudós tanár mondá ami kath. tanító-egyleti gyűléseinkről, hogy azok nagyobb részt „olyan husételekhez hasonlítanak, melyben niesen has. ha, nem csak a garnitúr van meg.“ — Mit akar ezzel mondani? Azt, hogy az egyleti összejöveteleknek nagyon súlyos paedagogiai haszn-

TÁRCSA.

Fordított Hymuszok a római breviariumból.

I.
Egyház napjára.
(Ad laudem.)

A menny maga* fellegiből
Legfőbb Atyának egy fia,
Mint szikla, mely hegyből feszül
Alá, e földre száll vala:
Hogy égi s földi lakhelyét,
Egyítse mind a kettejét.

Amott mennyország végtelen
Dicsőretekkel zengedez,
Három személyében jelen
Istent imádvá örvendez:
Mi is dicsőítve énekellünk,
Versengve Sionnal kellünk.

E házra mennybeli király,
Óntad boldogító fényedet!
Sőt, oh magad közlünkbe szállj.
Halld meg könyörgő népedet!
Szívünkre áraszd e helyen
Égi malaszdol szüntelen.

Áldásokat itt nyerjenek
Hozzád folyamló biveid;

Nyert jökbán itt örvendjenek
Édvért solajtó népeid:
Mig szétoszolva testeik,
Mennyekbe jutnak lelkeik.

Legfőbb Atyának hódoló
Szívvel tegyünk magasztalást,
Fiúnak és Vigasztaló
Léleknek bő hálaadást.
Mondjuk: hatalmas! nagy dicső!
Az Ur ma és mindörökké!

II.
Szent Józsefhez.
(Ad vespas.)

Szent József téged a mennyei seregek.
Téged a keresztény népek üdvözlének!
Kit jeles érdemek,
A legszentebb szízek
Szívével eljegyeztenek.

Hogy jegyesed terhén lelked álmélkodott.
És szived kétesen győtrődvé lánykodott;
Az angyal megnyugtát,
Hogy az égi magzat,
Szent Lélektől fogantatott.

Te a ki született Urunkat öleled,
Távol Egyiptusba menekvőt követed:
S töled elmaradót,
Templomban hallgatót.
Öröknöyvezve fölled.

van, — hiányzik belőlök a tulajdonképeni tartalom. Mely tanulmány és gazdag gyakorlati élet-tapasztalat adja a jeles szakférfi ajkára ezen kevésbé hízelt szavakat.

Legkevésbé sincs okom e sokat mondó szavakat egyik vagy másik jeles egyelőre alkalmazni.

A lelkiismeret szózata, a kötelesség érzete, a híven végzett kötelesség megnyugtató tudata kiben-kiben a leghatalmasabb visszhang e komoly szavakra.

Nem akarlatok se vádaskodni, se védekezni és mosakodni. Sőt ellenkezéleg, ezélok, hogy a népoktatásügyi főbb mizeriainkra rámutatva a tanítói testületet minden egyes tagjának figyelmét a maga hatáskörében azok iránt felelősségem, lelket méltó buzgalomra figyeljem, szóval az egyleti életet eleveníteni, életműködésének pädagogiai becsét emelni, tartalmát gazdagítani segítsém. Vagyis akarok a garnérung mellé bust adni, azaz, hogy az egyletek életében mindkettő kellő arány és mérvben legyen meg.

A földműves csillogó borozdái, az iparos fejszójének, kasza, kalapács, álló, fűrő, tűjének, a művész esetének, vésőjének, az író tollának, a nap számos közmunkájának stb. nyomán csak úgy fakadhat valódi áldás föl, ha ezek mindenike ismeri munkakörét, melybe Isten őt, a világ-társadalm örösi gépezetébe, mint egy-egy kis összekötő szeget, — hülleszté, — ismeri munkakörét, ülcését, értékesíti azt, betölti hivatását a maga hatáskörében, a tiszta tudatában van annak, hogy Isten az, aki áldást s az elhittett magunk és munkánk növekedést ad.

Igy van ez a népoktatókkal és a népoktatás ügygyel is. — Isten itt a kezdet és vég, kiindulási és zárpont.

Tudjuk, hogy Isten az emberiség felnevelését — közvetítve ezt az egyház által — önmagának tartotta fel. A népnevelő-oktató tehát isteni művet végez s ezt Isten helyett és Isten nevében végzi. — Ezzel a néptanító vallás-erkölcsi, sőt összes működési célja, köre, irányja, tere és alakja, melyen az egész népoktatási ügynek mozogni, haladni kell, — elég tisztán és világosan körvonalozva és jelölve van.

Népoktatás ügyünk — el kell ismernünk — az utóbbi pár év tized alatt örösi haladással kérkedik. Hogy mennyiben jogosult e nagy haladás fölötti kérdés: az más kérdés.

Hogy azonban a mai népoktatás ügy nem felel meg sem Isten eszméjének, melyet Isten alkotás költött, sem az emberiség, illetőleg a magyar nemzet eszményibb érdekeinek, annak igazolásául álljanak népoktatás ügyünk alább röviden felhozandó mizeriái.

Népoktatás ügyünknek az utóbbi 20 év (1868—1888) alatt történt — tagadhatlanul jelentékeny — előrehaladottságát annak külterjét és beléletét tekintve, — alig jellemezhetném méltóbban és csattanósabban, mintha idézem Mayer Béla kalocsa egylyon jeles főtanfelügyelő urnak a kalocsavidéki kath. tanítóegyesület 1887. évi nagy gyűlésén tartott nagyszabású megnyitóbeszédül: „hogy a tanügy virágzása nem függ az iskolák számára épített palotáktól és ezeknek fényűzős felszerelésétől, a melyek esetleg csak arra valók, hogy a tanítás szegénységét még kirívóbbá tegyék s szépjítő-szerűl szolgáljanak ott, hol a szépség hiányának eltakarására szükségesek, hanem igen is függ attól, ha a közoktatás minél általánosabbá tétetik, s a társadalmi különféle osztályok külön szellemi igényeivel alkalmaztatik. Különösen, ha a köznevelő józan felvilágosításának feltételeit nem az ismeretek mennyiségében, hanem azoknak megemésztetőségében és gyakorlati hasznavehetőségében keressük és mindennekelőtt magát a nevelést keresztény vallásos alapon és szellemben fejlesztetni igyekszünk... mert hármint rajongunk is a minél magasabb foku műveltség széles elterjedéséért: hasztalan, sőt ezévesztett erőlködés maradandó világ végezetéig a tudományok szívétnekivel a földműveseknek és iparosoknak hajlékaiba is bevilágítani, kiknek éppen semmi szükségét sincs s fényétől ugys inkább elkápráztatnak, minsem fölvilágosítottatnak. A társadalom nem a tudományokon, hanem a becsületességén alapszik.“

Ime ugyanannyi aranszavak az életből merítve, melyek mindenike fölött egy-egy értekezetlet lehetne írni és hosszason elmélkedni.

Hogy a fentebbiekben összegezett igazság annál élenkebben feltűnjek lássuk tehát népoktatásügyünk egyes kirívóbb mizeriáit.

Tudjuk, hogy hazánkban a modern liberalis iskola-erát az 1868-iki (38. t. c.) népiskolai törvénynyel br. Eötvös — a tulzó idealista — mint első magy. közoktatási-minister erőszakoltta rá a magyar nemzetre, a Trefort boldogult kultur-miniszterünk is

Csak a boldog halál boldogit másokat,
Mintán bevégzik pályafutásokat:

Te, míg foly életed.
Már bírod Istened!
Mily dicszszel műlöd azokat!
Szent Háromság reánk terjeszd kegyelmedet.
József érdemeiért nyisd meg oh menyvedet.
Hogy örökké valván,
Tul e gyarló pályán
Dicsérhessük Felségedet.

III.

Egy szent vértanúról.

(Ad vesperas.)

Isten! ki hős vitézedet	A vadkinokkal szembeszállt.
Dicső füzére méltodat	És férfiasan szenvedé
Mitdön dicsérszük szenteted,	Éretted a véres halált:
Terjeszd reánk hőcsánatod!	Örök jutalmát így nyeré.
Ez a világnak örömet,	Néked könyörgünk im azért.
Minden hízeltő bájjával	Hozzánk mutasd irgalmadat.
Megvetve, mint mérges epét,	E vértanud érdemiért
Bir most az ég javaival.	Vedd oh kegyelbe nyájadat.

Dicsérszük az Atyát s Fiút,
Dicsérszük együtt szentelen
A legkegyesb Vigasztalót.
Örökkön örökké amen.

IV.

Táhb vértanúról.

(Ad vesperas.)

Szentek érdemeihez álló dicséretet
Zengjünk na feleim, s bajnoki tetteket:
Fölmelegilt szívvel,
Buzgó énekekkel
Hirdessük győzedelmöket.

Im, kiket a dűbös világ utál vala,
Kiket a sivatag föld ügy sem bájola;
Ök is ezt megveték,
Szent neved követék,
Jézus, egoknek királya.

Te érted eltűrék a gyilkos vad dűbét,
A képtelen verést, a kin szörnyetegét:
Testüket szagattja,
De ki nem vihatja
Szívöknek szentebb rejtékét.

Kardokkal szedelék, mint gonosz vadakat,
De nem hallja senki zúgó panaszuakat:
Mert a szeplőtelen
Lélek rettentelen,
Mosolygja a fájdalomakat.

Mily szó, mily ajakok mondani képesek
A dicső jutalmat, melyre méltók ezek?
Már is koszorúzva,
Bár vérbe borulva
Ragyog borostyánnal fejük.

bár két évvel már ezélt (1885. nov. 9-én és pozoanyi választóihoz írt nyílt levélben) mondá: „hogy a népoktatástól üdvös eredményeket várhasznunk, egészen más ösvényre kell azt terelnünk.” — ma is e tövesnek és rosznak ismert ösvényen halad, gr. Csáky Albintól várva jobb jövőt.

És miben áll mnisztrosé és nyomoruságos népoktatásüggyi tévedése, széledgése stb.?

Megfelel erre Schultz Károly, midőn idevonatkozólag egyik jeles cikkében így ír: „A legnagyobb hibája az új népokolai törvénynek az, hogy nem a magyar nép geniuszának, műveltségi fokának és életszükségleteinek talajából nőtte ki magát, hanem idegen nemzetek szellemének és kulturájának bélyegét viselve homlokán, a mi viszonyainkra amugy hamarjában ráerőszkoltott, minckövetkezésképpen azután az lett, hogy az a magas szaklormokról leszakadó vad folyamként rombolva hatott népoktatásüggyünk egészszéges fejlődésére és bősüült árjaival maga alá temette a józan nevelés és haladás legényesebb faktort; a vallás-erkölcsi alapot.” — Ugy van. Éa ki nem tudja?

A vallás nélküli közös és állami iskolák életbe léptetésével a népnevelés legszövebb érdeke, Istennek az egyház által közevetített nevelési eszméje ellen megkezdett az elkezeredett titáni harc, mely erőszakos tusájában megteledekezve arról, „hogy vallás nélkül nincs igazi világoosság, nincs tudományosság, nincs haladás,” minden követ megmozdított arra, hogy a keresztény világ rendet halomra döntse, söt, hogy magát Isteni is leostromolja az égből.

S mi vala ez, ha nem az éretlenség és kiskorúság széledgő netovíblja?

Igen. Ez éretlen idealismus rajongó evangyélistái, a modern paedagogia egyedül lüveztő tanának „szegény” vitézei csak hamar zászlójukra jelszóül írák: „Több világoosságot, tanulmányt ami iskolánkba!” — „Ki a kereszettel az iskolákból!” Vad örvöngéssel hangzik a közös és állami iskolák tejes-szajú mestereinek ajkáról. „Ki a pappal és a katholicismussal az iskolákból, mert ezek csak latitják a népet és korlátozzák az emberi szellemet a maga magas rüjtében!” Elég volt már ezer év. Ez alatt a katholicismus a vad és barbár pogányuság rémes karjaiból és sötétsé-

géből kiragadta, és az európai kultur népek és nemzetek nióvjára emelte a magyar nemzetet, elismerést, tekintélyt, méltóságot. nagy hatalmi súlyt szerzett számúra. És most, levele: följre vele, lélté, túlélté magát, — kiülták a modern világoosság fiai. Óhó!...

„Több világoosságot” kiülták ök. Éa lön világoosság, melynek fényénél ök a világoosság fiai a legvérlázitobb és hajmeresztöb modern hüü escelekmények elkövetése után tuczet számára rohannak naponként, söt öránkint az öngyilkosság szomorú vigaszt nyujtó karjaiba.

„Több... tanulmányt ami iskolánkba!” — kiülták epödlé és tudás szomjaz lélekké. —

Éa lön epekedésük szerint. Tudjátok ti jól.

A mai tanrendszer túlzott követelésével az iskolákra tuknült tananyag feldolgozhatlan terjedelmével kegyetlenül gyitri a fiatal nemzedéket és testi-lelki kiköpeztesöket lehetetlenné teszi. Lön kivánságuk szerint.

Igen. A tananyag rendszer és rendetlen tudás vágy szülté és szülté a mai kor esenevész törpe, vézna, satnya generációját; .. a sok pupos, görbe-görbe-hátú, szemüveges, göthös, kiasszott, idönek öltötte elvönült, összesett tipögö tapögö, köhécseöl nyomorú karrikatúrikat. — Ugy van.

S iskolánk mai magas követelményeire vonatkozólag jellemzőleg mondá a nagy Humboldt, „hogy ö szerencésnek tartja magát, hogy nem a mai iskolaköpezés kegyetlen kezébe esett, mert különbön testileg lelkileg elveszett volna.” —

„De a mi még — mindezeknél szánuadóbb — mondja Schultz Károly ide vonatkozólag: ezen észlütösködö tanrendszernek szomorú következményei azután a korunkat annyira bélyegöz azellemi felüleletesség, tudalékoosság, elbizakodottság, korá érettség, állfel világoosságot „gyönyöröl mákvirágú” — továbbá a szív nemesség — és akaraterö köpezésnek elhanyagolása, vagyis a vallástalanság, erkölcselenség, jellemtelenség modern példányképei, stb.” —

Valóban oly nyomasztö teher e modern tanrendszer a jelen fiatal nemzedéken, mely ennek természet követelte szabadságot tanulván meg, mint a természetnek elkövetett erőszak a legveszedelmesebb symptomáival a mai társadalom tünik föl és ezen hoszolja meg magát.

Kérjük nagy Istenünk Te szent Felségedet,

A bün veszélyitöl övd meg hiv népedet;

Adj békét a földön,

Hogy végig szüntelen

Hirdessük dicsöségedet.

Chazmzin.

Vége tehát!...

Vége tehát már ez évnek is. Az idö kereke egyet fordul s egy év ismét hátunk mögött marad. Nagy kerék lehet, menyinyi idö öta forog, s még soha sem látjuk küllött ismétlödni. Beh jól van ez így! így legalább mindig nagyobbak lehetünk, legalább így mindig közelebb jutunk a boldog órához, midőn az idö kereke többle nem hány-ret. Mostoha, kiméltelen! Minö kedve telik neki abban, hogy az emberi életet esedékesé, az embert félénkké, gyöngévé teheti. Ma dicsöség, boldogságod napját fordítja felöl, holnap kiméltentül ránczigál le dicsöséged, boldogságod magaslatáról, hogy egyszerre szeresd és gytlöld, s égjen a megnagyarázhatlan vágy szivedben: soha el nem hagyni. Gyütlöld s mégis szereted; ugy kívánnád elhagyni, még sem tudsz töle megválni. E változandóság azon változatlanság, mely mindig így volt. Fogadjuk tehát nyugodt szízzel, mert ezen változtatni ugy is kába öröklödés lenne, de

azért én legalább nem ijedek meg, mert erősen hiszem, söt tudom már, hogy e kerék nem önmagától mozog, hanem egy Mindenható erő mozgatja, mely erő létoka kell hogy legyen életünknek is; mert erősen hiszem, söt tudom már, hogy ez erő mindenható Gondviselő is: megteszen tehát azt, mit meg kell tennem s bátor lélekkel állom ki a változását. Midőn a szemfüdelet a multról föllebbentünk, bár sokat nem tudunk magunknak megmagyarázni önmagunk, a társadalom vagy talán a világ változataiban: ne nyiljék panaszra ajkunk, hiszen a törtéteken változtatni már ugy sem lehet s panaszainkkal csak súlyosbitanók a jelent, a jövőt rémségesebbé tennök s vajjon a Gondviselőnek haragját is nem érdemelnök-e ki, nyugtalan-kodván tettei felett, mintha mi jobban tudnók, mit kell tenni és mit nem. A föllebbent fátyol a jövőre borul, ugy állasz életed jövő szaka felett, mintha egy bizonyu zavaros teugert vizsgál-nál, melyben sok mindent sejtessz szemlélni, de semmit sem tudsz tisztán kivenni. Borzasztó fog el, ki tudja, mik várnak reád! Egyet se kínozad magadat e döre gyötrődéssel; ugy is hiábavaló az, bizd magad az Isten rég vezetö kezére. Ez az én bölcsészetem, ez engem teljesen megnyugtat, s azért nem is nagyon kínozom magamat a jövő titkát kutatni.

De egyet mégis szeretnék tudni. Szeretném tudni a világ jövőjét, mert jelen állapotát tekintve előttem a jövő setétnek látszik, nekem ugy rénlük és én ugy gondolom, hogy az irány, melybe az intözök vezetik, egy borzasztó örvénybe vezet, melyből lesz-e föllámadás és hogy, azt csak hitünk tanaival fejthetünk föl. Adja Isten, hogy a népeknek vezetöi, egymáson ökulván, irányt változtatva, ez örvényt elkerüljék. De ha így haladunk, Istennek bánata a teremtés és ujáteremtés fölött, fölek,

E természet és Isten eszméjével magát ellentétbe helyezett modern népoktatásügyi tulajdonosság az ősi keresztény nevelő-oktató intézetet tanítási műhelylyé törpítette alá.

Egy kaptafára erőszaklíván a falusi és városi iskolákat, anynyit kiván az osztatlan falusi iskolától, mint az osztott várositól.

Hogy mit tesz ez, mily óriási képtelenség, mily tehetlenség tesz ez, tanítóit és tanulóit, legjobban a néptanítókat tudja és őrzi. De ez még nem vala minden.

A mai liberális taurendózer a míg a felekezeten, vallástalan iskola meglonostásával érzékeny csapatot mért a vallás-erkölcsi nevelés életére, elkekeredett hajszát, surlódiást, ellenségeskedést, szakadást teremtett a tanügy világában, addig sorvasztólag és bénítólag hatott a népnevelők önképzésére, áldásos működésére.

Vagy mit mondjunk a tanítóit fizetések miseriáuról? „Valóságos bűn — mondja Schultz — a néptanítóit kar anyagi helyzetének semmibe vétele és ezen égető kérdés megoldásának évről-évre való elhalasztása.”

Ez az új iskola-nera hírhedt vívmányainak legszánandóbb árnya és nyomorúsága.

Az életfenntartási viszonyok és megélhetési igényekben a mult és jelen között csaknem végtelen fű lépett föl. Hajdan olcsó világ volt. Kiszolgált katonaikat, pályamut mesterembereket stb. alkalmaztak tanítóknak. kik kevés szakképességgel, de kevesebb igényekkel is bírtak, s kevesebbet kívántak tőlük is. De ma ellenkezőleg van, drágaság, fokozott társadalmi igények, magasabb szakképzettség, komolyabb előkészület, s más nagyban megváltozott viszonyok lépnek fel a tanítóit karral szemben. És mindezen igények, atyáskodó magas gondoskodással ki lének elégtive a törvényhozólag megállapított szerződésen 300 frt igen sok helyen írott malasztiként szereplő minimumban. Ki mondja, hogy nem guany, nem esipós satorya ez, mely méltó elkekeredést, elégedetlenséget stb. szűl a 140—150 és 300 frton alul fizetett tanítókat rengeteg számban szemben? . . .

A közélet és tapasztalat azt igazolja, hogy a gomba módra növekedő újabb reform-javaslatok, kormány rendeletek, tanterv változtatások mind meddő kísérletezések és felesleges vergődések maradnak, a népiskolai nevelés felvirágzására mit sem hoznak, míg a

hogy újból végelpusztulással fog meginteni s egy új Noé által megfűdöva, új világ áll elő, mely a boldogság lakjában elérí az örök ezét. — Egy nagy vágyam van csak: Szeretném e világot átváltoztva látni. Vagy azt mondjátok, hogy most változik? Elláhszem, látom is, hogy a változás stadiumában vagyunk, minden ígét megvetve, eldobva, újja változni: de ez csak kifordulás szerintem azon állapotról, melybe azt átváltoztatta vala Jézus. Én visszafordulva változa szeretném látni azt, Jézus törvényei szerint, egyedekben és társadalmiában. Régi nóta, újak neknek. Pedig jobb volna a régi. Legalább a tapasztalat azt mutatja, hogy míg az isteni törvények képezték alapját az életnek, sokkal nyugodtabbak, sokkal boldogabbak voltak az emberek és társadalmak.

Ne vessse meg azon törvényeket senki azért, mert régiek, vizsgálja csak meg, újak azok mégis. Mert isteni, mindent átöleli értelem adta azokat, melyeken kor és körülmény nem változtathat. Azok mindig ugyanazok maradnak, mindig ugyanazok lévén az ember és rendeltetés. Pályánk hasonló a zsidó nemzetéhez. Hányszor fordult el e nép Istenőtől, dohta el törvényeit, de keserű tapasztalatok után mégis mindig csak íte tért vissza, mert észre vette, hogy léte a hit és ész törvényeihez van esotolva. — Csakhogy a megpróbáltatás e kora mégis egy kicsit hosszú. Bomlás kell hogy beálljon de nagy, hogy felnyílják a világ szeme és jöjjön egy Ezdrás, ki újból kinyissa Isten törvénykönyvét s megmagyarázza. Egyházunk fejedelmét ezen Ezdrásnak tartom, Egyházunkat pedig azon bárkának, mely figyelmeztet a végső romlásra és karjába veszi a menekülmi akarókat.

M . . . u.

magas törvényhozás felhagyva az éretlen idealizmussal, a nagyszerű iskolnapalotók emelésével, — a legnagyobb, legegétöbbsz szűksége, t. i. a szegény falusi néptanítókat anyagi helyzetén nem sűrűlödők segíteni.

„Egyetlen egy tett többet ér százezer ígélet és üres beszéd a nél.” . . . Még a legutolsó — kis faluban működő — tanítónak is a 400 frt fizetést, előléptetési fokozatot és ötöd évi fizetés-potlékot biztosítani kell így az iskolai belélet legkűb baján segítve lesz. . . . Ez az egyetlen út, — mondja Schultz K., — mely a mostani egyiptomi szűkségságból a népnevelés virágzó jövőjének Kanaanjába vezet, — más út nincs.

Míg a tanítókat fizetésén nem emelnek, addig keveset fogna érni, még az ujra szervezendő felügyeleti intézmény is, mely az iskola külügyeit meghagyná a mostani, de rendezendő laikus felügyelet alatt, a tanoda beléletét pedig szaktfelügyeletre bízna.

A mai felszeg, hiányos szervezeti, teljesen laikusok által gyakorolt felügyeleti intézmény pedig, melyet „a híres iskolaszűkségek”, „állami iskolalátogatók”, „állami tanfelügyelők”, ezek között s kevés tiszteletteljes kivételével — bukkott borkereskedők, megyei tisztviselők, kiszorult képviselők, kataszteri besúlok, több efféle, s más gyarló és ahoz nem értő elemek egészítenek ki, — mit sem leadit a népoktatás ügyén. Söt neveségessé teszik azt.

Vagy mi is lenne a mostani állami tanfelügyeleti intézmény? Hát lát az nélkülözvén a szaktfelügyelet pedagógiai szűkségségeinek kellekeit, már kvalifikációjukal fogva — a kiveendőik kivételével — hivatalukkal mit sem tűrdő hivatalnak és hivatalok csoportulata az „állami tanfelügyelők” neve alatt, kik közül még „a hivatottaknak működése is — csaknem ilusoriusá tétetik részint az által — mondja Schultz K., — hogy sok mindenféle irodai munkával, statisztikai kimutatásokkal, egyleti és felekezeti ügyekkel lévén túlterhelve az általuk eszközendő ellenőrzésre nem igen érnek rá: részint pedig az által, hogy semmiféle hatalom nem lévén kezükben, hivataluk egyszerű feladók nivójára degradálódnak és veszt minden szűkséges tekintélyét, ha mindjárt „kir. tanácsos” is annak képviselője.”

Czifra és drágán fizetett parádé biz ez. Ugy van. Ez aztán a garnírozás hus nélkül feladva. Még csak a reudes iskolázás kellő ellenőrzésére sem volt ez intézmény. Mert ha e két év tízed alatt növekedett is az iskolába járók százaléka a statisztikai adatok szerint, de a beavottak jól tudják, hogy kivált a falukra nézt e haladás és növekedés csak a papirosan történt, mely túrelmeseu elbirja az igazságnak meg nem felelő kimutatásokat.

Ki várhat tehát ilyen intézménytől akár a tanügyre s ebből a nemzetre, akár a tanítóit kar működésére, anyagi és szellemi életére valami üdvös és dícséretes következményeket és szerencsésőbb jövőt jósó eseményeket?

Valaki azt mondhata hát hisz ott van az egyházi tanfelügyelet. Hát erre csak annyit, hogy az egyház részint megfosztva befolyásától, részint leszorítva a működés teréről, az egyházi tanfelügyelet pedig tisztán csak „gratis” mellék foglalkozás lévén, nem ehetik szigorú szakkerü bírálatt alá.

Íme a kapkodó és tulvadászott állam hatalom kapzsisága így lép ellentétbe az Isten eszméjével, melyet az emberiség felneveléséhez kötött, s melynek megvalósítását — az egyház által közvetítve — önmagának trorta fenn. s az emberiség, illetéges nemzet természetű jogával, felsőbb eszményi, vallás-erkölcsi érdekeivel, testi és lelki erejével, melyek a tulajdonosság és erőszak nyomása alatt összeomlanak.

Találón mondja tehát Mnyer Béla jelzett beszédében:

„A kik népoktatási ügyünk bajait és kívánalmait a gyakorlati életből ismerik, igazat fognak adni nekünk, ha azt állítjuk, hogy nem rendelkeztek, hanem emberekre. — nem papiros tervekre, hanem éretelemben erőkre van szűkségünk; ezekre pedig csak akkor fognak szert lehetni, ha majd a tanító oly állapotba helyeztetik, mely a lehetségnek és munkának megfelelő elismerését biztosítja, a tanítóval állást megkedveltetni és viszatartja attól, hogy egy csekély többlet kedvéért helyét minduntalan változtassa, sőt — mint ezt számos példa bizonyítja — ettől végkép megszökjék.”

Embert nevelni pedig az ember fogalmához méltóan csak az Isten és nem a világ szelleme szerint, az Istenőt erre adott keresztény elvek alapján. — e nevelésre pedig értelmes öröket teremteni az ezen erők megteremtéséhez szűkséges anyagi, erkölcsi és szellemi kellekek és szűkségletek hozzá és megadása által lehet.

Ha tehát az állam belokonturkodott az isteni eszme és akarat ellenére, az emberiségnek hozzá nem tartozó nevelésébe, tegye

meg költelességét, ellenben maradjon meg a kaptafa mellett, éljen felügyeleti jogával, nyújtsa segéd-kezet, támogassa az egyházat a hozzá utalt nevelés szent ügyében, ám örköljék annak menete fölött, elmékedjék a fölött, hogy a nevelés isteni mű, szent ügy, melynél szentebb nincsen: a szent ügy pedig szentül kell elbánni, aki másképp bánik el, meggyalázza mind a szent ügyet, mind önmagát. Már pedig az Isten és vallás nélkülibe felekezeten állam, — milyen a miénk is — fogalmánál fogva is a nevelés szent ügyében nem tehet mást, mint kontárkodhatik, ronthat, bonthat és rombolhat.

Még sokká fűzhetném népoktatásügyünk misériáit és az ebből levonható következtetéseket. De ezt nem teszem. A felhozottakból megértették hová és mely irányba kell figyelmüket, erejüket fordítani, tehetőségeiket fejleszteni, tanulmányaikat irányítani s mindezeket összesen — a mai népoktatási nyomorúságos vergődései, kapkodásai és kísérletezései között — a nevelés szent ügyében és ahoz méltóan áldásosan és gyümölcsözően érvényesíteni.

Én azt mondanám: soha senki ne füssön öröten, ideális, utólrhetlen, czafranog eszmék után, ne fáradjon megtestesíthetetlen eszmék valóságán. Még a jóból is csak keveset s ezt jól, mert minden ami sok megárt. A szülőkészségekben is csak a legszülőkészségek, s ez legyen az igaz, szép és nemes eszméjének megfelelő vagyis röviden: az életnek s ne az iskolának neveljünk — oktassunk.

Ez irányban való törekvésünkben és lelkiismeretes munkásságunkban lelkesítse a kath. tanítókat azon újabb eszmény és örvendetesen megváltozott mozzanat a népoktatás terén, melynél fogva a keresztény-nevelés legelhíresebb elleni: zsidók, szabadkőművesek, örvengő liberálisok stb. az átélt harezok zarájából lassankint kezdenek kiábrándulni, s látván egyrészt az óriási erkölcsi süllyedést, vallási közönyt és társadalmi hanyatlást, másrészt, hogy a józan és magas kulturát Isten nélkül gőzörelve elérni akaró szédülés lejártá magát, hogy a liberalizmus csillaga halványul, ma az egész harezmezőn ismét egy a jelszó — egy közöl a j: „Vissza, vissza a kereszténység isteni alapjára, mert különben elveszünk.“ A mozzalat a Lajtán túlról indult meg. Nálunk is csak néhány szegény legény és népszaroló dédelgető még a vallástalan iskolát. De az Isten retentő csalodásunkból kiábrándítja és megszűgyenít ezeket is. S mi Isten nevében bizvást és teljes reménnyel vehetjük tekintetünket egy jobb jövő felé.

I.

ISMERETTERJESZTŐ.

— Történelmi emléknapok. 1686. szeptember 2-ikán Buda vára a törököktől másfél századig tartó birtoklás után visszahódítottatott. — 1566. szeptember 5-én Szigetvár ostroma közben halt meg III. Szolimán török szultán. — 1551. szeptember 7-dikén Szokolai török vezér 80000-nyi hadal és 50 ágyúval Péterváradnál átkelt a Dunán. — 1566. szeptember 8-án történt Zrínyi Miklós kirohanása Szigetvárból és dicő halála, a török 25000 ember veszteséggel jutott a rommá lett Szigetvár birtokába. — 1741. szeptember 11-én Mária Terézia királynőnek a pozsonyi országgyűlés óriási lelkesedéssel ajánlotta meg a kért vezérlet. — 1526. szeptember 15-én a török had Marót helységéül szeker-várhoa zárkózott s 30000 embert löltelek. — 1670. szeptember 20-ikán alakult meg Bécsben hr. Hoher kancellár elnöklése alatt a 12 tagból álló bíróság Zrínyi, Nádasdy és Frangepán ellen. — 1047. szeptember 25-én Gellért esztergomi püspök. Vata pogány magyar vezér és ezinkosai által a Kelenföld hegyéről leeresztetett, melle lándzával átzurattat a koponyájára összetörtet. — 1478. szeptember 30-án Budán Ulászló legyen király követivel a béke-pontok megállapítottak. — 1605. október 2-ikán Esztergom német helyőrsége kényszerítette Dampierre várparancsnokot a várat a törökök feladni. — 1849. október 6-án gróf Battyányi Lajos volt miniszterelnök Pesten agyonlövetett. Aradon pedig a szabadságharc legelsőbb vezérei végeztek ki. — 1848. október 10-én a képviselőház Kosuth indítványára a külföldön levő magyar katonaság hozza hivatá-

sát rendelte el. — október 13-án volt a kenyérmézői esata, melyben Báthory István és Kúinzi Pál vezérkedtek. Elecsét 8000 magyar és 30000 török. — 1552. október 18-án a törökök sok ezer ember veszte után elvonultak Eger vára alól, melyet Dobó István hősiességen védelmezett. — 1613. október 23-ikán az erdélyi rendek Bethlen Gábor választották meg fejedelemnek. — 1613. október 27-én Báthory Gábor Erdély trónjától megfosztott fejedelem Nagyváradon Gécey, Szilasy és Ladányi hajdu-kapitányok által megöltetett. — 1527. november 3-ikán koronázott meg I. Ferdinánd, az első Habsburg-házbéli magyar király. Podmaniczky István nyitrai püspök által. — 1491. november 7-én költötte II. Ulászló I. Miksa császárval azon nevezetes békét, mely a magyar koronát a Habsburg-háznak kiállításba helyezte az esetre, ha Ulászló fiútól nélkülül hal meg. — 1444. november 10-én volt a várnai esata, melyben Magyarország királyát, az alig 20 éves Ulászlót s vezéreinek javát vesztesítet el. — 1330. november 11-én veretett tönkre Havas-Alföldön a magyar hadsereg. Róbert Károly királyt csak Szécsy Dezső ünföldözése — ki vele ruhát és fegyvert cserélt — mentette meg. — 1664. november 18-án Zrínyi Miklóst, az európai híri hőst, a jeles magyar író, költőt és hazafit vadászlat alkalmával egy vadkan megölte. — 1701. november 23-án Rákóczy Ferencz elfogatására 10,000 ft. és fejére 6000 ft. tűzetet ki. — 1780. november 29-én halt meg Mária Terézia királyné mellvizekórban, életében 64-ik, uralkodása 40-ik évében. — 1217. december 3-ikán kezdte meg II. Endre király a 77 toronyból 2000 főnyi őrség által védett Tálbor hegyi vár ostromlását a szent földön. — 1468. december 8-án Mátyás király a bécsi egyetem minden kiváltságait megerősítette és a tanárok fizetését folyóvá tette. — 1361. december 11-én Nagy Lajos király a Budán tartott országgyűlésen az arany bullát az ellenállási záradékkal együtt megerősítette. — 1551. december 17-én martiniuzzi Frater (György) libornok — János király kancellárja — alvinczi kastélyában országos által kivégeztetett. — 1477. december 22-én Mátyás király Kornelbuzát országgyűlést hirdetett Budára, s egyuttal tudósítja a hatóságokat a megkötött békéről. — 1805. december 27-én kötött meg I. Napoleon s az európai hatalmak között a pozsonyi béke, mely a német birodalom felbomlását vonta maga után.

— A vajról. Alig található élvezeti ezikk a boron és sörön kívül, melyet annyira s annyian hamisítanak, mint a vajat. És e sajnos mivélettel már nemcsak a vajkereskedők, hanem a termelők, sőt mi még sajnosabb, már a legegyszerűbb parasztasszonyok is gyakorolják. Minél több kézbe kerül, annál inkább veszté eredetiségéből a vaj, úgy, hogy utóljára nem vaj, de ökr-fügygyn, disznózsír, s ürítagygyumak több kevesebb vajjal való keveréket kapunk s eszünk meg vaj helyett. De ezen kívül a vajgyártásnál még igen divik a lisztkeverés is.

A vaj megvizsgálására sokféle chemiai módok léteznek, melyek némelyike még a szakembernek is gondot okoz s sok dolgot ad: a lúhosok által ezek természetesen meg nem kísérlelhetők. De létezik egy egyszerű eljárás is, mely által legelőbb a durvább hamisítások némileg felismerhetők. Megvizsgálás céljából a gyantas vajból egy kis részletet ivergőbe, vagy pedig egy kemény hengerdel ivergőbe tesszük, s ezt forró vízbe mártjuk, s ebben addig hagyjuk, míg a gyantas vaj fel nem olvadt. Ha a gyantas is vizsgálát alá vett vaj csakugyan hamisított vala, akkor kissé később rétegzetten fog leülepedni, mely rétegből a hamisítás minőségére következtetést lehet vonni. Ha disznózsír van jelen, akkor az sápadtabb színt fog mutatni, mint a vaj, ha t. i. a zsír nem volt megfestve. Ha más állati zsírokkal is voltak a vajhoz keverve, akkor ebben rendesen kis bűris részecskéket fogunk találni, melyek gyakran persze csak nagytóltag vagy göreső segélyével fedezhetők fel, mert hát a hamisítók minden eshetőségre gondolnak.

Ellenben ha a vaj meglehetősen tiszta és jó vala, akkor az ivergő vagy cilindertleg lenekén keves víz és sajt-anag fog találni, ha ez anyagokból sok van jelen, ez azt jelenti, hogy a vaj „rossz“ lent pedig a megolvadt s olajkiezést nyert vaj fog uszni.

A vajunk ize sokféle körülménytől függ: így a tej és tejföl minőségét elurtási módjától, magától a vaj kezelési módjától stb. Az állatok takarmányozása is nagy befolyással van a vaj minő-

ségére; jó málá és löhere után igen izletes vaját nyerhetni, répa és szalma után kellemetlen ízű. A téli vaj gyakran keserű és sajtos. Azon vaj, mely készítettése után nem mosott ki jól hideg vízben gyurás által, mindig több vagy kevesebb írórt tartalmaz, minek következtében annak íze és tartóssága csorbat szenved.

Sok gondot okoz a gazdaszonyoknak a vajnak jó eltartása, mert a vaj különösen meleg időben igen gyorsan megavasodik. Ha az ilyen avas vaj jó friss tejben, azonban pedig friss kútvízben jól keresztül gyuratik, akkor csak olyan jó fog lenni, mint volt. Az avasság a vajavtól ered, mely friss tejben felolvad.

Friss vajnak hosszu ideig lehet édesen megfartani, ha friss vízbe tétetik, melynek 3 liternyi mennyiségéhez 1 theás kanálnyi borkő-sav adatott. Az így kezelt vaj nyáron állítólag 2 hónapig is jól eláll.

Vaj — mely forró nyári időben tulajdonosan megágyul — ha jég nem áll rendelkezésünkre, következő módon tartható meg kemény állapotban: 1. Tedd a vajt egy leveses tányérra és takard be egy virágscserpével, ezután pedig öntö vízet a tányérba. 2. Tedd a vajt egy kis tábla, a ezt tedd egy nagyobbikba, melyben víz van, mely vízben kevés salétrom oldatát fel. A felső edényre és kerti letére egy tiszta törölt ruha teendő, melynek végei a salétromos vízben vannak, a az egész egy hűvös homályos helyre tétetik.

Különi sózott vaj az által nyeretik, ha minden kilogrammnyi mennyiség 60 grammnyi következő keverékkel megóztatik: 50 gr. salétrom, 30 gr. fehér cukor és 60 gr. só finoman porrá törve. A bekeverés gyurás által történik. Az igazi sózott vaj csak négy hét múlva nyeri el különösen jó veltő ízt.

A vaj vételénél arra kell vigyázni, hogy kellemes szaga és egyforma színe legyen. Ha savanykás szaga, akkor ez annak a jele, hogy az író belőle nem mosott ki jól, ha színezete nem egyforma, akkor arra lehet következtetni, hogy vagy régi a vaj, vagy pedig másféle zsíradékokkal kevertetett meg. Ha sózott vaj vételénél a vajha egy késsel bele szurunk és ennek következtében avas, kellemetlen szag fejlődik ki, akkor a vaj rossz. Az olyan vajt, mely hordókban vagy más edényekben áruvatik, különös gondnal meg kell vizsgálni, mert az alább fekvő rétegek gyakran hamisítottak és rossz minőségűek.

HIROVAT.

— **MIDÓN BOLDOG ÚJ ÉVET** kívánok a t. olvasó és pártoló közönségnek egyuttal kijelentem, bár legnagyobb sajnálatomra — hogy az IGAZSÁG szerkesztését és kiadását bizonytalan időre, részint több oldali elfoglaltságom, részint változó egészségi állapotom miatt felfüggesztetem. Azon t. pártolóknak, kik 89-re is rendeltek, előfizetéseik vissza fognak küldetni. A hátralékokok pedig utólagra hivatakn fel fizetésre e téren. Ez évi folyamank lezáráskor nem tehetem, hogy legforróbb közönséget nem mondjak a sok jó akarat, pártolás és bizdtásért, melyben engemet pártolóim részesítettek Isten áldásán minden jót s engedje, hogy az eszme, melyert küzdöttünk — más erősebb atakon, de a mi közreműködésünkkel, jövőn létre.

Bourdeaux Felczán Ottóé,
szerkesztő

— **Salvator Ferencz** főherczeg decz 24-én eljegyezte **Valeria** főherczeg k. a. királyi urunk leányát. Isten holdogítsa őket

— **Karácsoni pásztorjáték** Ditróban. Jótékony célú szineloadás a gy. ditrói szegény gyermekek karácsoni felszólalására! Gyergyó-Ditróban 1888. évi deczember hó 23-dikán, Vasárnap este, a róm. kath. polgári fluiskola dísztermében, műkedvelők közreműködésével a tanuló ifjuság által adatott: „**BETLEHEM**.” Látványos pásztorjáték, 3 felvonás- és 2 változásban, görögützel és Drumont fényel világítva. Irtó: **Bogyai B. Gy.**, a helyi színpadra rendezte: **P. Feliczán**. Személyek: Szűz Mária, Genesi Klára. Pásztorok: Samuel, G. B. Gedeon, Cézár Károly. Simon, Trucza János. Béni, Kovács Zsigmond. Bojtárok: Abel, Csibi Lajos. Beniamin, Csibi Béla. Neplutáli, Lnkács Irma. Arion, Tarianyás Anna. Náthán, Szilágyi Mária. Acház, Kopacz Lukács Sára Samuel neje, Csibi Borhála. Exster leánya, Kopacz Anna. Angyalok: Gábor, Barabás Klára.

Kerub, Siklodi József. Seraf, Barabás Klára. Igazság, Bajkó Róza. Irgalom, Kolumbán Mária. Föld szelleme, Ilyés Ida. Hellil farizeus rabbi, Sz. K. Szádok szadduceus rabbi, Kelemen Antal. Kornél romai katona, Csibi János. Ördügök: Luczifer, Kolumbán Antal. Demon, Ádám József. Sátán, Orosz János, 1-86 zaidóleány. Szilágyi Mária. 2-ik zaidóleány, Puskás Ámália. Angyalok, bűnbánók, zsidónők és ördügök serege. A színeteket Tek. Vendl Aladár, polgári-iskolai igazgató ur ezimbalom-játékja töltötte be. Helyárok: 1-86 2-ik sorszék 70 kr., 3-ik és 4-ik sorszék 60 kr., az 5-ik sorszékötöl 15 hely 50 kr. Állóhely 35 kr. Földszegye 20 kr. Gyermekekje 15 krajczár. A jótékony célra szives föllfizetések és ruha-adományok küszönettel fogadtattak és itt nyugtáztatnak. A szereplők kivétel nélkül pompásan jöszottak, mi másokori fellépésre is jogot adhat. A színházban föllfizettek: Tek. id. Mélik István ur Gy.-Remetéről 90 kr. — Ngos Both Ferencz fősp. ur Szárhegy 30 kr. — Ft. Takó János pl. nr Ditró 30 kr. — Tek. Füllöp Istvánné urnő Ditró 30 kr. — Tek. Füllöp István ur Ditró 65 kr. — T. dr. Szini Jánosné Szárhegy 30 kr. — T. Bángi Árpád ur Ditró 40 kr. — T. Csibi Miklós ur Ditró 35 kr. — T. Tarianyás János ur Ditró 15 kr. — T. Köllő János ur Ditró 50 kr. — T. Dobribán János ur Gy.-Remete 1 frt. — T. Lukács János ur Ditró 10 kr. — T. Lázár János ur Ditró 15 kr. — Tek. Vendl Aladár ur Ditró 35 kr. — T. csendőr-szervező nr Ditró 35 kr. Ruhát ajándékozta k: Tek. özv. Puskás Lajosné urnő 1 mellényt. — Tek. özv. Bogdán Sándorné urnő, 1 leány felsőt, 2 nyakkendőt, 1 fejkendőt. — T. Csibi Alajosné 1 leány felsőt, 2 köntöst. — T. D. G. urnő: 2 téli kendő, 1 leány felsőt. — Tek. Puskás Antalné urnő 1 téli kabátot. — T. Száva Gergelyné urnő: 1 nadrág, 1 kabát, 1 mellény, 1 nyakkendő. — Szabó Sándorné: 1 inget, 1 fejkendőt. — Korpos Ferenczné: 2 sing vásznot, 2 fejkendőt. — Egy nő: 2 fejkendőt, 3 inget. — N. N. 4 kötényt, 3 leány-felsőt, 3 köntöst. — Bajkó Józsefné gyűjtőc: 5 fu-kabát, 1 harisnya, 1 ing, 2 fejkendő, 2 köntös, 3 leány felső. — Csibi-Bokor Alajosné: a karácsonyfára almát adott. A karácsonyi segélyhez járultak még: Nm. Lónhart Ferencz erd. püspök ur 4 frt. Szabó Sándorné gyűjtőc 68 kr. László Imre 40 kr. Kismüdi Igmáczné 10 krt. Egy nő 25 kr. = 5 frt 43 kr. Isten áldja s fizesse meg a jószivek ezen kegyes adományait! Bevétel tehát pénzben volt: jgyekből 77 frt 37 kr.; föllfizetésekből: 6 frt. összesen: 83 frt 37 kr., ebből előadási költség — mi, ha a megmaradt színházi ruhák eladatnak, megtér s ujhol a szegényeknek adatik — 36 frt 59 kr.; tiszta bevétel 46 frt 78 kr., ehez adva a segély adakozást: 5 frt 43 kr. = 52 frt 21 kr., miből a magán adományokhoz még ruhák vásároltattak s uj év napján d. u. 4 órakor a karácsonyi ünnepély alatt a fentjelzett díszteremben kiosztattak. Kisebb nagyobb mérvben fellett ruházva 65 szegény gyermek jórészt tanuló.

— **Verespaták**, decz. 14. 1888. Nyugoti havassákn szikla-özöne közt vajmi ritkán fordul elő róm. kath. vallásos érzelleteket éreklő ememény. Helységünk r. kath. liveit buzgó törekvésekben vezető lelkesünk ft. Apostol Alajos ur a nyáron nemcsak szép stylen épített tágas templonunk restantratióját csezközlöte, jötevők buzgósági által, hanem most az őszön rozant orgonánkat is egy harmonikávali díszhangzatu betét által — mit torozóköi Vernes István művészzsel készítette — oly kedvesen varázsolta, mi kis hazánkban ritkítja: pártját s mi az isteni tisztelet változatosságainak magasztosságát fölségesen emeli. A művész ajánlatra méltó orgonák javítására, hármily nagyobb orgonákhoz. (Magyar.)

— **A hiro Granadai Lajos** Sz.-Domokos rendi atya 300 éves halála év fordulóját a halás Spanyolban és Portugalia dec. 31-én fényesen ünnepelte. Memoria jusi aeterna! Bár 3. számban róla irt vezér-cikkeink visszhangra találának.

